

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
МИНИСТЕРСТВО НА ФИНАНСИТЕ

Изх. № 11-03-211

София, 17.10.2013 г.

КОНСТИТУЦИОНЕН СЪД

Сх. № 20/К-20/2013
Дата 17.10.2013

ДО
КОНСТИТУЦИОННИЯ СЪД
НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

Вазвешани
съдили
18.10.2013

СТ А Н О В И Щ Е
ПО КОНСТИТУЦИОННО ДЕЛО № 20/2013 г.

Относно: Искане на тричленен състав на Върховния административен съд на Република България за установяване на противоконституционност на чл. 10, ал. 1 от Закона за местните данъци и такси и за несъответствие с международни договори, по които Република България е страна

**УВАЖАЕМИ ГОСПОДИН ПРЕДСЕДАТЕЛ,
УВАЖАЕМИ ГОСПОЖИ И ГОСПОДА КОНСТИТУЦИОННИ СЪДИИ,**

С определение на Конституционния съд от 26.09.2013 г. министърът на финансите е конституиран като заинтересована страна по конституционно дело № 20/2013 г.

Делото е образувано по искане на тричленен състав на ВАС за установяване дали ли е несъответствие на чл. 10, ал. 1 във връзка с чл. 13 и чл. 24 от Закона за местните данъци и такси (ЗМДТ) с чл. 60, ал. 1 от Конституцията в контекста на чл. 1 от Допълнителния протокол към Европейската конвенция за защита правата на човека и основните свободи (ДП към ЕКЗПЧОС).

В искането се твърди, че след приемането на нов устройствен план на гр. София процесният имот попада в зона, отредена за локални градини и озеленяване, като срокът за започване на отчуждителни процедури от страна на държавата е 15 години от влизането на Закона за устройството и застрояването на Столичната община (ЗУЗСО) в сила. Статутът на имота след приемане промяната в градоустройствения план не допуска застрояването му и възможност за съдебен контрол и изменение на плана. В тази връзка, вносителите на искането смятат, че тези ограничения, които законодателството определя по отношение на

въпросния имот, следва да намерят отражение и върху задължението на собственика за плащане на данък върху недвижимите имоти.

С оглед предоставената ми възможност и в определения от Вас срок изразявам становище, че искането на тричленния състав на ВАС е неоснователно по следните съображения:

Съгласно чл. 10, ал. 1 от Закона за местните данъци и такси с данък върху недвижимите имоти се облагат разположените на територията на страната сгради и поземлени имоти в строителните граници на населените места и селищните образувания, както и поземлените имоти извън тях, които според подробен устройствен план имат предназначението по чл. 8, т. 1 от Закона за устройство на територията (ЗУТ) и след промяна на предназначението на земята, когато това се изисква по реда на специален закон. Доколкото въпросният имот и след промяна на предназначението му отговаря на условията на чл. 10 от ЗМДТ, то той е облагаем с данък недвижими имоти, като съгласно изричната разпоредба на чл. 13 от ЗМДТ плащането на данъчното задължение не е обвързано от обстоятелството дали имотът се ползва или не от собствениците.

Конкретният случай, разглеждан в от ВАС в спряното адм. дело № 568/2013 г., създава специфична хипотеза, свързана с отреждането на имот *ex lege* за нуждите на зелената система на столицата, в която пред закрилата на частната собственост е предпочетено общественото благо, задоволяването на обществени нужди, които не могат да бъдат задоволени по друг начин. Тази възможност е допустима съгласно разпоредбите на чл. 17, ал. 5 от Конституцията, и съгласно изречение второ от чл. 1 от ДП към ЕКЗПЧОС. Друг е въпросът, че с чл. 11 и чл. 17 от Закона за устройството и застрояването на Столична община се засяга (ограничава) имущественото право на собственост, но то съществува за юридическото лице до момента на отчуждаването на имота като публична общинска собственост и лицето е длъжно да осигури плащането на данък върху имота си, съобразно ЗМДТ. Ако от горните ограничения и задължения са произлезли вреди за лицето, тяхното репарирание би могло да се получи чрез предвидените в действащото право обезщетения при и по повод отчуждаването на имота в обществена полза. В случая следва да се вземе под внимание и разпоредбата на чл. 24, ал. 1, т. 10 от ЗМДТ, съгласно която парковете, спортните игрища, площадките и други подобни имоти за обществени нужди се освобождават от данък.

Данъците са публично субективно право на държавата да получи определена парична сума, на което съответства задължението на данъчно задълженото лице да плаща определените със закон данъци. Плащането на данък върху недвижимите имоти е публично задължение за лицата, породено от фактическата и правна власт, която имат върху обекта на

облагане, а именно правото на собственост. Владението, ползването и разпореждането са елементи от съдържанието на правото на собственост на съответния собственик, но от него зависи кога, как и дали ще ги упражнява. Временно или постоянно, по своя воля или принудително, собственикът може да бъде лишен от някои или дори от всичките си правомощия, и въпреки това той си остава собственик, а следователно и данъчно задължено лица за притежаваното от него имущество. Именно поради тази причина законодателят изрично е посочил в чл. 11, ал. 3 от ЗМДТ, че само при учредено вещно право на ползване, облечено в съответната правна форма, данъчно задължен е ползвателят на имота. Също така например, когато отдаде под наем своя вещ, собственикът не може да упражнява правомощието си да ползва веща, защото я ползва друг, но той остава отговорен за плащането на данък, защото е собственик, макар и с ограничени права.

Въпреки че правото на собственост е едно абсолютно право, което дава възможност на своя титуляр да иска определено поведение на въздържане от всички останали субекти, това право не е неограничено. Законът е този, който не само признава и гарантира правото на собственост, но може и да го ограничава в разумна степен. Това, че ЗУЗСО определя процесния имот за отчуждаване като недопуска застрояване, липсата на възможност за съдебен контрол на общия устройствен план и ограничените възможности за изменение на този план са ирелевантни за данъчното облагане на дружеството, което си остава собственик на имота, макар и с ограничени с оглед инвестиционните му намерения права. Данъкът върху недвижимите имоти, познат още в данъчната теория и като данък богатство, по-скоро се оправдава със социални и икономически причини за неговото налагане, отколкото с необходимостта от събиране на приходи в бюджета. Плащането на данъци за притежаване на недвижим имот по никакъв начин не накърнява правото на мирно ползване на собствеността, гарантирано на лицата от Конституцията и чл. 1 от Допълнителния протокол към Европейската конвенция за защита правата на човека и основните свободи.

Цитираните от вносителите на искането дела на Съда по правата на човека не са в контекста на данъчното облагане, чиято цел е не само реализиране на приходи, но и да се намали до известна степен концентрацията на значително богатство. Това, че дружеството не може да реализира своите инвестиционни намерения да застрои закупената от него земя не го прави по-малко собственик, който факт единствено е от значение за облагането с данък върху недвижимите имоти. Макар и с ограничени права, дружеството остава собственик на имота и като такъв ще бъде адекватно и равностойно обезщетен от общината като имуществото му, което подлежи на отчуждаване, ще бъде оценено от независим оценител по пазарни стойности, при което е необходимо да се спази принципът за предварително и равностойно обезщетение, заложен в чл. 17, ал. 5 от Конституцията. В този аспект нормите

на чл. 11 и чл. 17, ал. 1, т. 1 от ЗУЗСО отговарят на разпоредбите на чл. 17, ал. 1, ал. 3 и ал. 5 от Конституцията и чл. 1 от ДП към ЕКЗПЧОС в контекста на чл. 5, ал. 1 и ал. 4 от Конституцията.

Нещо повече, въз основа на данъчния си суверенитет, който е изключителното право на държавата да установява данъците на определени от нея лица, всяка държава провежда желаната от нея данъчна политика. В тази връзка е и разпоредбата на чл. 11, ал. 2 от ЗМДТ, съгласно която собственикът на сграда, построена върху държавен или общински поземлен имот, е данъчно задължен и за този имот или съответната част от него. Правилото на чл. 11, ал. 2 от ЗМДТ е изключително и в отклонение от общия принцип на облагане на собственика на имота. Правно ирелевантно обстоятелство е предназначението и начина на отреждане на имота - държавна или общинска собственост. Той може да бъде отреден за мероприятия на държавата и общините, за жилищно и вилно строителство или за други нужди. В хипотезата на чл. 11, ал. 2 от ЗМДТ дори сградата да бъде предоставена за ползване на трето лице, то данъчно задължен за имота - държавна или общинска собственост си остава собственикът на сградата независимо от факта, че не упражнява в пълен обем правото си на собственост.

В искането си съдиите твърдят, че при закононото ограничаване на правото на мирно ползване на собствеността на дружеството върху имота, чл. 10, ал. 1 от ЗМДТ не отразява адекватно изискването на чл. 60, ал. 1 от Конституцията, гражданите да плащат данъци съразмерно с тяхното имущество. Не намирам противоречие между чл. 10, ал. 1, във връзка с чл. 13 и чл. 24 от ЗМДТ и разпоредбата на чл. 60, ал. 1 от Конституцията в контекста на чл. 1 от ДП към ЕКЗПЧОС по следните съображения:

В чл. 19 от ЗМДТ изрично е посочено, че данъкът върху недвижимите имоти се определя върху данъчната оценка на имота, като съгласно чл. 2 от Приложение 2 към ЗМДТ недвижимите имоти или части от тях се оценяват без да се отчита влиянието на ограничения и тежести. Данъчната оценка на земите в строителните граници, вилните зони, застроените дворове (застроени места извън строителните граници) и на земите извън строителните граници (без земеделските земи) се определя въз основа на базисната данъчна стойност за един квадратен метър, корекционни коефициенти (за местоположение, за инфраструктура, за устройствена зона и за застроеност), площта и данъчната стойност на подобренията по формула. Всички тези елементи във връзка с изчисляването на данъчната стойност на имота са едни и същи за всички собственици и ползватели на имоти. Нещо повече, при определяне на данъчната оценка коефициентът за устройствена зона се определя в зависимост от предназначението на терена съгласно подробния градоустройствен план, т.е. законодателят взема предвид дали земята се намира в централна зона, промишлена зона и дали е предназначена за жилищно или обществено обслужване, паркове и зелени площи. Ето защо

считам твърдението, че след промяната на градоустройствения план дружеството ще трябва да плаща данък, несъобразен с неговото имуществено състояние, за неоснователно и неправилно.

Също така в искането на ВАС се поставя въпросът доколко имоти, отредени за обществени нужди, биха могли да бъдат освободени от данък върху недвижимите имоти като се цитира Закона за благоустройството на населените места от 1941 г. Конституцията дава възможност на Народното събрание единствено чрез закон да установява данъчни облекчения и утежнения. С оглед на това следва да се има предвид, че обикновено от имуществени данъци се освобождават държавните и общински органи, тъй като с облагането им няма да се постигнат преследваните от държавата социални и икономически цели. Съгласно чл. 24 от ЗМДТ от данък се освобождават и неправителствените организации, които предоставят социални, образователни и здравни услуги, както и такива, които осъществяват религиозна дейност. Логиката на тези облекчения е да не се преразпределят блага от органи и организации, чието имущество облагодетелства обществото като цяло.

С оглед гореизложеното, считам, че искането на тричленния състав на Върховния административен съд на Република България за установяване на противоконституционност на чл. 10, ал. 1 от Закона за местните данъци и такси и за несъответствие с международни договори, по които Република България е страна, е неоснователно и следва да бъде отхвърлено.

МИНИСТЪР:

ПЕТЪР ЧОБАНОВ

